

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2024/185

Karar Sayısı : 2024/178

Karar Tarihi : 5/11/2024

R.G. Tarih – Sayı : 17/12/2024 – 32755

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 20. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 126. maddesinin Anayasa'nın 2., 13. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Davacı hakkında verilen uyarma cezasının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKMÜ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu 126. maddesi şöyledir:

“Disiplin cezaları:

Madde 126 – Noterler hakkında verilecek disiplin cezaları şunlardır.

A) Uyarma: Notere görevinde daha dikkatli davranması gerektiğini yazı ile bildirmektir.

B) Kınama: Notere, görevinde veya davranışında kusurlu sayıldığını yazı ile bildirmektir.

C) Para cezası: 250 liradan 5 000 liraya kadardır.

D) Geçici olarak işten çıkarma: Noteri sıfatı saklı kalmak şartıyla bir aydan altı aya kadar görevinden uzaklaştırmaktır.

E) Meslekten çıkarma: Bir daha atanmamak üzere noterlikten çıkarmaktır.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un 125. maddesi şöyledir:

“Genel olarak:

Madde 125 – Meslekin vakar ve onuruna aykırı eylem ve hareketlerde bulunanlarla, görevlerini yapmayan veya kusurlu olarak yapan yahut da görevinin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunan noterler hakkında, noterlik hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi amacı ile, durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre aşağıdaki maddede yazılı disiplin cezaları verilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 5/11/2024

tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Burcu TAŞYAPAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla noterler hakkında uygulanabilecek disiplin cezaları gösterilmekle birlikte disiplin suç ve cezaları arasında herhangi bir ilişkilendirilmenin yapılmadığı, hangi eylemin hangi disiplin cezası ile cezalandırılacağı açık ve net olarak gösterilmediği ya da bunun tespitine imkân sağlayacak herhangi bir ölçütün düzenlenmediği, bu hususta kişiler ve idare açısından belirlilik ve öngörülebilirliği sağlayacak şekilde kanuni bir çerçeve oluşturulmadığı, idarenin söz konusu eylemler ve cezalar için kuralda öngörülen sıralamayı gözetmekle de yükümlü tutulmadığı, disiplin cezasının muhatapları açısından yeterli bir hukuki güvence sağlanmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. 1512 sayılı Kanun'un 125. maddesinde meslekin vakar ve onuruna aykırı eylem ve hareketlerde bulunanlarla görevlerini yapmayan veya kusurlu olarak yapan ya da görevinin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunan noterler hakkında durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre anılan Kanun'un 126. maddesinde yazılı disiplin cezalarının verileceği düzenlenmiştir.

5. Kanun'un itiraz konusu 126. maddesinde ise noterler hakkında verilecek disiplin cezalarının uyarma, kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma ve meslekten çıkarma olduğu hükme bağlanmış olup bunların tanımlarına yer verilmiştir.

6. Anayasa Mahkemesi 22/9/2021 tarihli ve E.2021/16, K.2021/62 sayılı kararında 25/1/1956 tarihli ve 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nun eczacı odaları haysiyet divanının görev ve yetkilerini düzenleyen 30. maddesinin ilgili kısmını incelemiş ve söz konusu kısmı eczacı odaları haysiyet divanının meslek mensupları hakkında disiplin cezası uygulama yetkisini kullanmaları sırasında bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine yasal çerçevede imkân tanımadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 2. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir.

7. Anılan kararda ilk olarak 30. maddenin söz konusu kısmında eczacılar hakkında uygulanabilecek disiplin cezaları sayılmakla birlikte maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde sayılan hâllerde hangi disiplin cezasının uygulanacağına ilişkin bir düzenleme bulunmadığı tespit edilmiştir (AYM, E.2021/16, K.2021/62, 22/9/2021, § 17).

8. Bu kapsamda anılan kısımda eczacılar hakkında disiplin cezası uygulanabilecek hâller sayılmakla ve disiplin cezaları da gösterilmekle birlikte maddede sayılan disiplin suç ve cezaları arasında yeterli bağlantının kurulmadığı, bu çerçevede disiplin cezasını gerektiren eylemin gerçekleşmesi durumunda fiil ve hareketin niteliğine göre disiplin cezalarının verilebileceği öngörülmekle birlikte bu ölçütün disiplin cezasının muhatapları açısından yeterli bir hukuki güvence sağlamadığı belirtilmiştir (AYM, E.2021/16, K.2021/62, 22/9/2021, § 18).

Esas Sayısı : 2024/185

Karar Sayısı : 2024/178

9. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi haysiyet divanına tanınan yetkinin somut olayın özelliklerine, eylemin ağırlığına, oluşan zararın büyüklüğüne göre kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak kullanılmasını sağlamanın yanında işlenen disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin gözetilmesini temin edecek gerekli ve yeterli mekanizmaların kurulmadığı, verilecek disiplin cezaları bakımından keyfi yorum ve uygulamalara karşı hukuki güvencenin sağlanmadığı sonucuna varmıştır (AYM, E.2021/16, K.2021/62, 22/9/2021, § 20).

10. İtiraz konusu kural bakımından da Anayasa Mahkemesinin anılan kararından ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 13. ve 38. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

12. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmüştür.

13. 1512 sayılı Kanun'un 126. maddesinin iptali nedeniyle anılan Kanun'un uygulanma imkânı kalmayan 125. maddesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

14. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

15. 1512 sayılı Kanun'un 125. ve 126. maddelerinin iptali nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI. HÜKÜM

18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun;

A. 125. maddesinin 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66.

Esas Sayısı : 2024/185

Karar Sayısı : 2024/178

maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

B. 126. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

5/11/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI